

قربانیان فاجعه سیلاب نورستان، نتیجه عدم مدیریت بحران است

بارندگی شدید بعد از ظهر دوشنبه 29 سرطان 1405 باعث جاری شدن سیلاب‌های ویرانگر در ولسوالی «واما» و شهر پارون ولایت نورستان شد که خسارات جانی و مالی فراوانی را برجای گذاشت. رسانه‌های متعددی درین رابطه صحبت کرده اند، اما آنچه که باید بدان پرداخت و صحبت نمود، مبحث رسانه ای نیست، دیدگاه علمی، پژوهشی و انتقادی است که می‌تواند از تکرار چنین فاجعه‌ها جلوگیری نماید.

اولا نمی‌توان از حاکمیت تئوکراتیک مذهبی پان اسلامیستی قرون وسطی امارت اسلامی طالبان، انتظار داشت که با انگیزسیون دستگاه تفتیش عقایدی که بر جامعه حاکم کرده اند بتوانند خشم طبیعت را پیش بینی و مهار نمایند، زیرا اعتقادات شان چنین چیزی را حکم نمی‌کند، آنان بدین نظر هستند که قهر طبیعت چیزی است فراتر از توان بشر و از اراده آنان خارج! بناء آنچه که "نصیب و تقدیر" است بر امت مسلمان جاری می‌گردد. اما در حقیقت امر، سیلاب فقط یک حادثه طبیعی نیست، و هنگامی که این حادثه به فاجعه بدل می‌گردد، هزاران انسان را نه تنها در یک کشور بلکه در سراسر گیتی متاثر می‌سازد! قربانیان چنین حوادث طبیعی نتیجه عدم مدیریت بحران است، و فاجعه جان‌گذاز هموطنان ما در شهر پارون و ولسوالی «واما» در ولایت نورستان نشان داد که مردم افغانستان قبل از آنکه قربانی حوادث طبیعی باشند، قربانی عدم مدیریت بحران، عدم آمادگی محیط زیستی، عدم مدیریت منابع آب، عدم موجودیت ساختارهای هایدرولیکی و کنترل سیلاب، عدم اطلاع رسانی محیط زیستی، عدم سیستم و پالیسی‌های تدوین شده برای آگاهی دهی اجتماعی، عدم شناخت از جغرافیای منابع آب، عدم داشتن خرد و دانش کافی برای علوم و منابع آب و ساحات آبرگیر (Catchment Area)، عدم حفاظت از ساحات دریا، عدم حفاظت کمر بند سبز، عدم ساختارهای مقاوم برای جلوگیری از فرسایش خاک، عدم مدیریت حوادث طبیعی و بحران اجتماعی در کشور و عدم موجودیت ماسترپلان شهری، و یا ماسترپلان روستایی در جهت کنترل و مدیریت همه جانبه و پایدار منابع آب در ساحات کوهستانی و زیرساخت‌های امن می‌باشند.

مرگ و نفرین باد بر چنین حاکمیت زن ستیز ارتجاعی قرون وسطی!

ولایت نورستان یکی از جمله ولایات افغانستان است که در شرق افغانستان در وادی هندوکش با میانگین ارتفاع 2900 متر و بلندترین نقطه آن کوه تلکشه با ارتفاع 6435 متر از سطح بحر موقعیت دارد. این ولایت که دارای دره‌های حاصل خیز می‌باشد از رودخانه‌های الینگار، لندی سین و کنر آبیاری می‌شود و دارای چهار خصوصیت جغرافیایی ذیل است:

- 1- شیب بسیار تند کوه‌ها
- 2- دره‌های عمیق و باریک
- 3- رودخانه‌های کوتاه اما پر میل / پرشیب (Longitudinal Slope)
- 4- خاک کم عمق و سنگلاخی

یقینا در چنین مناطقی، وقتی باران شدید می‌بارد، آب فرصت نفوذ در زمین را پیدا نمی‌کند و در مدت بسیار کم به سیلابی بسیار پر قدرت با انتقال سنگ‌های بسیار کلان همراه می‌گردد که می‌تواند تخریب محیط زیست را در صورت عدم مدیریت بحران، در پی داشته و فاجعه‌های بزرگ را رقم زند.

نورستان زمانی یکی از جنگلی ترین مناطق کشور به شمار میرفت، متأسفانه از زمان روی کار آمدن امارت اسلامی طی پنج سال گذشته چهار عامل ذیل باعث شد که پوشش جنگلی درین ولایت ضربه سختی وارد شود:

- 1- قطع غیر قانونی درختان و عدم جلوگیری چور و چپاول جنگلات
- 2- قاچاق چوب به خارج از کشور
- 3- آتش سوزی‌هایی که گه و بیگاه مهار نشد
- 4- چرای بی رویه که باعث کاهش علف چرها گردید

درحالی که از لحاظ منطق محیط زیستی و مدیریت همه جانبه و پایدار منابع آب، درختان مانند یک اسفنج طبیعی عمل می‌کنند، باران را جذب می‌کنند، سرعت جریان آب را کم می‌سازند، ریشه درختان، خاک را تحفظ نموده و از فرسایش آن جلوگیری می‌کند؛ وقتی جنگل از بین می‌رود، تمام آب مستقیماً با شدت و حدت مسیر خود را طی نموده وارد رودخانه شده و سیلاب‌های سهمگین را به همراه دارد.

همچنان دو عامل: اول تغییرات اقلیمی و دوم پدیده طبیعی تحت نام «ال نینو» باعث گردیده که پیامدهای مخربی چون خشکسالی شدید، سیلاب های ناگهانی و رکوردهای جدید گرمای فعلی در کشور را تجربه کنیم. «ال نینو» یک چرخه طبیعی و موقتی در اقیانوس آرام است (تقریباً بین 2 الی 7 سال یکبار رخ می دهد) که الگوهای آب و هوایی جهان را تغییر میدهد. اما تغییرات اقلیمی یک روند طولانی مدت است که در اثر فعالیت های انسانی و گرمایش جهان از طریق گازهای گلخانه ای بار آمده است. هر گاه این دو (ال نینو و تغییرات اقلیمی) با هم تلاقی کند، اثرات آن بسیار شدید عمل می کند که باعث به بار آمدن فاجعه های طبیعی می شود.

همین عوامل باعث گردیده که در افغانستان نیز ما شاهد بارندگی های کمتر اما بسیار شدیدتر، دوره های خشکسالی طولانی تر طی سال های قبل، باران های ناگهانی و سنگین، افزایش دمای هوا و ذوب شدن یخچال های طبیعی (برف) که باعث افزایش حجم زیاد آب درین مسیرها شده را شاهد باشیم.

وقتی بحث از مدیریت ضعیف منابع آب به میان می آید، بیشترین اشاره به نبود بندهای کنترولی کوچک، نبود حوضچه های ذخیره سیلاب، نبود دیوارهای محافظتی رودخانه ها، نبود سیستم هوشدار سریع، کمبود شبکه سازی پایش بارندگی ها؛ دارد که باعث می گردد تمام آب باران بدون کنترل وارد رودخانه ها شود.

در مورد عدم آگاهی دهی اجتماعی نیز باید خاطرنشان سازیم که آگاهی دادن به توده ها و مردمی که در مسیر سیلاب قرار می گیرند، نیز می تواند آنان را از خطرات و عواقب مطلع سازد. دلیل اینکه تلفات انسانی در ولایت نورستان سنگین گردید، خانه ها در کنار رودخانه ها اعمار گردیده است، بسیاری از خانه ها از خشت و سنگ سنتی بنا شده است، راه های ارتباطی محدود است، عملیات امدادسانی به دلیل صعب العبور بودن منطقه دشوار است و هوشدارهای طبیعی به مردم رسانده نمی شود. اینها دلایلی است که تلفات را افزایش می دهد.

خلاصه اینکه:

بارندگی شدید روی دامنه های بسیار پرشیب کوهستانی که پوشش جنگلی خود را از دست داده اند و فاقد زیرساخت مناسب مدیریت آب هستند، علت اصلی سیلاب های ویرانگر نورستان است. به بیان دیگر، جغرافیا زمینه را فراهم می کند، تخریب محیط زیست شدت را چند برابر نموده و تغییرات اقلیمی و عدم آگاهی دهی اجتماعی وقوع آن را بیشتر و شدیدتر می سازد.

وقتی خانه ای ویران می شود و نان آور یک خانواده جان خود را از دست می دهد، تنها یک فرد درین جا قربانی نشده است، آینده یک خانواده، امنیت کودکان، معیشت بازماندگان و امید به زندگی نیز زیر آوار دفن می شود! فاجعه سیلاب تنها با شمار قربانیان سنجیده نمی شود، بلکه پیامدهای آن سالیان سال بر تارک زندگی بازماندگان سایه می افکند.

برای اینکه بتوان به رفاه همگانی رسید، امنیت خانواده ها را تضمین نمود و آینده بهتر برای فرزندان این خطه رقم زد راهی به جز توسل به مقاومت ملی مردمی و انقلابی علیه امارت اسلامی افغانستان، بسیج عمومی توده های ستمدیده در مسیر انقلاب دموکراتیک نوین در کشور نیست و نخواهد بود!

باید این نظام زن ستیز تئوکراتیک پان اسلامیتی قرون وسطی را از ریشه ساقط و به جای آن حاکمیت عام و تام نظام دموکراتیک نوین در کشور را بنیان نهیم!

غیر ازین راهی دیگر نیست و نخواهد بود!

در سوگ عزیزان از دست رفته نورستان شریک خواهیم بود!

بازتاب صدای بازماندگان فاجعه المناک سیلاب نورستان هستیم!

و بخاطر تحقق اهداف انقلاب دموکراتیک نوین همچنان به پیش خواهیم رفت!

به پیش در راه برپایی و پیشبرد مقاومت همه جانبه ملی مردمی و انقلابی

کمیته اتحاد و انسجام نیروهای انقلابی افغانستان

31 سرطان 1405

22 جولای 2026

www.afghanistanarmy.org

UCCafghanistanRF@gmail.com || Strugglecommittee4@gmail.com